

henstiller dog, at Ministeren tager sig i Agt for den Slags Beregninger. Det er den Slags Papirberegninger, man kan gøre. Jeg kan huske, at jeg saa en Gang — og blev meget glædelig overrasket ved det — en Beregning af en landbrugskyndig Mand, der gik ud paa, at hvis man bare anvendte den Ajle, der var her i Landet, vilde man kunne indvinde jeg ved ikke hvor mange Snese Millioner for Landet. Jeg var glad ved at høre det og henvendte mig til en Bekendt af mig, en Redaktør af et Landbrugsblad, men han sagde til mig: De skal ikke tage alt for bogstaveligt paa noget saadant. Det kan man gøre paa Papiret, det lader sig bare ikke gøre i Praksis, ellers var det snart gjort.

Den højtærede Minister talte om sunde Lande og sagde, at i sunde Lande vilde man ikke komme frem med et saadant Forslag. Atter her maa jeg spørge: Hvad forstaaer egentlig den højtærede Minister ved et sundt Land? Den første Betingelse for, at et Land kan kaldes sundt, mener jeg er dette, at der er Næringspillerum i Landet, at det er muligt for Menneskene at arbejde sig frem i Landet. Det, der er i Vejen for Øjeblikket, ikke alene med os, men med hele Europa, er netop dette, at Næringspillerummet varigt indskrænkes, og det, der her kommer i Betragtning, er paa ingen Maade de malthusianske Love, men det er ganske simpelt det, at der sker bestemte paaavise-lige Ændringer i de konkrete Forhold, paa hvilke hele Europas Økonomi er opbygget, Ændringer, som vi ikke er i Stand til at hindre, og som stiller det Krav til os enten at finde os i en varig økonomisk Nedgang og dermed Kulturnedgang eller ogsaa at gaa helt andre Veje i dette Spørgsmaal, end det synes, som om Samtiden i sin Mangel paa Erkendelse af Spørgsmaalet vil gaa.

Spørger vi, hvad der har gjort det muligt for Europa at leve saadan, som det lever for Øjeblikket, er det paa ingen Maade det, som ogsaa den højtærede Justitsminister nævnte her: de tekniske Fremskridt. Sammen med hele sin Tid ligger han naturligvis ogsaa paa Maven for dem. De tekniske Fremskridt har ganske vist været Middelet, men de har ikke været Aarsagen. Aarsagen er ganske simpelt den, at Europa i Løbet af de sidste hundrede Aar har afgivet store Masser af Mennesker til overseiske Lande og dér har oparbejdet Markeder, som atter har gjort det muligt for Europa at finde Afsetning for det overordentlige Fremskridt i Produktionen, som har fundet Sted i den samme Tid. Vi har i den Tid alene til de Forenede Stater i

Nordamerika afgivet henved 30 Millioner og ligesaa til mange andre Steder Masser af Millioner Mennesker. Det er dem og — for at bruge Mr. Brand's Udtryk — deres Yngel, som har afgivet de Markeder, uden hvilke den europæiske Teknik den Dag i Dag vilde have befundet sig paa samme Standpunkt som i første Halvdel af det 18de Aarhundrede. Og det, der er i Vejen, er, at disse Markeder svigter i Øjeblikket. Det, der er i Vejen, er, at en Bevægelse er i Udvikling paa disse Steder, som gør, at de, der tidligere var vore Kunder, nu bliver Selvforsynere. Sagen kan uden Vanskelighed ogsaa statistisk paa-vises, og jeg skal gerne gøre det. Jeg har gjort det før, men alt skal jo gentages, og navnlig saadanne Ting — (*Trier*: Ikke nu), . . . nej, ikke nu; særlig saadanne Ting, som Menneskene nødtigt vil forstaa, skal gentages, og det kan godt være, jeg anlægger et større Foredrag til næste Finanslovs-behandling, hvis jeg er her til den Tid, fordi Spørgsmaalet er af den allerstørste Vigtighed.

Det er altsaa det, der er i Vejen. Europa kan ikke leve paa sig selv. Naar de Herrer kaster et Blik paa Verdenskortet, saa ser de, hvad Europa i Henseende til Udstrækningen er: En Smule Anhængsel til det uhyre Kontinent Asien. Moderne Geografer bruger derfor for det hele store Kontinent Fællesbetegnelsen Eurasien. Af den Grund var det ogsaa, at man med en vis Ret ventede sig alt af Ruslands Aabning efter Krigen, at man dér saa de Reserve-arealer, som skulde hjælpe Europa ud over den Trængsel, det var stedt i efter Krigen og paa Grund af Krigen. Det blev der ikke noget af. Men nu ser vi lige i de sidste Dage, hvorledes Japan — den politisk førende asiatiske Magt — i fuld Overensstemmelse med det økonomiske Synspunkt, jeg gør gældende her, netop søger at gaa sammen med Rusland; det vil i Virkeligheden ogsaa være ganske naturligt, om dette sker, og jeg nærer ingen som helst Tvivl om, at det sker.

Saadan som jeg nu af de Grunde, jeg her blot lige har antydnet, ser paa den kommende Tid, paa Europas Udvikling, er det for mig en Økonomi, der er i Tilbagegang og i varig Tilbagegang, og det er en Kultur, der som Følge deraf er i Tilbagegang og i varig Tilbagegang. Nu ved vi jo meget godt, hvad det vil sige, at en saadan Økonomikreds, en saadan Kulturkreds gennem et Par Aarhundreder gaar tilbage. Vi kender jo meget godt baade i sin store Almindelighed og i Detaillerne, hvordan Forholdene er paa saadanne Omraader.